

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ХДАК

Наталія РЯБУХА

ПРОГРАМА

ТВОРЧОГО КОНКУРСУ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

для вступників на основі повної загальної середньої освіти (ПЗСО) та спеціалізованої професійної музичної освіти, здобутої як в національних спеціалізованих закладах освіти (музичних середніх спеціалізованих школах-інтернатах та обдарованих дітей) так і в закладах спеціалізованої професійної освіти (музичних училищах, училищах культури, мистецтв) (НРК5), де після виконання освітньої програми випускникам присуджується освітня кваліфікація молодшого спеціаліста

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 025 «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»

Освітня програма «ОРКЕСТРОВІ СТРУННІ ІНСТРУМЕНТИ»

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради факультету
музичного мистецтва
протокол № 8
від 11.03.2024 р.

Харків – 2024

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі музичного мистецтва.

Необхідною базою для здобуття бакалаврського рівня вищої музичної освіти є спеціалізована професійна музична освіта, яка може поєднуватися із здобуттям повної середньої освіти національних спеціалізованих закладах освіти (музичних середніх спеціалізованих школа-інтернатів для обдарованих дітей) так і в закладах спеціалізованої професійної освіти – музичних училищах (училищах культури і мистецтв), де після виконання освітньої програми випускникам присуджується освітня кваліфікація молодшого спеціаліста. **Ці вимоги відповідають Стандарту вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво (с. 13 Пояснювальної записки), затвердженого Наказом МОН від 24 травня 2019 р. № 727.**

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- основного сольного і ансамблевого репертуару, який включає в себе твори різних епох, жанрів та стилів;
- теоретичних основ інтерпретації виконавської діяльності та на струнно-смічкових інструментах ;
- основ виконавської;
- технології виконання музичних творів на струнних інструментах або засобами мануальної техніки;
- основних етапів еволюції виконавства на струнно-смічкових інструментах;
- музичної форми та специфіки виконуваних абітурієнтом під час випробування творів;
- основ теорії музики.

вміння:

- виконувати концертні програми на високому художньому рівні;
- використовувати навички гри на інструменті в ансамблевому та оркестровому виконавстві;
- аналізувати різні редакції та порівнювати інтерпретації виконавців;
- самостійно знаходити шляхи втілення музичних образів твору;
- грамотно і виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою музичні твори;
- орієнтуватися в питаннях історії виконавства на струнно-смічкових інструментах;
- виявляти специфічні особливості творів, виконуваних абітурієнтом під час випробування;

- грамотно визначати на слух, будувати та співати від звука інтервали, акорди та гами.

володіти:

- виконавською свободою гри на інструменті (пальцевою технікою, чітким та якісним звуковибодуванням у всіх частинах смичка, різноманітними штрихами, прийомами гри та чистим інтонуванням);

- арсеналом художніх виразних засобів гри (різноманітною вібрацією, навичками нюансування, вмінням знаходити тембровий баланс, фразуванням);

- знаннями в області музичній педагогіки, методики навчання гри на струнних інструментах;

- визначення та побудови інтервалів, акордів та гам.

На період воєнного стану творчий конкурс проводиться в дистанційному режимі і складається з двох елементів:

«**Виконавська майстерність**» - оцінка виконавської майстерності абітурієнта за відеозаписом виступу з виконавською програмою. Абітурієнти завчасно надсилають відеозапис або доступ на посилання відеозаписів (розміщених на платформі YouTube) виконавської програми творчого конкурсу на електронну адресу приймальної комісії.

«**Основи теорії та історії музичного мистецтва**» - оцінка знань абітурієнта в режимі он-лайн в реальному часі (теоретичний елемент). Термін проведення (а також термін проведення консультації) буде розміщено додатково на сайті академії (в розділі «Розклад вступних іспитів»).

Перший елемент творчого конкурсу – «**Виконавська майстерність**» – передбачає виконання напам'ять на інструменті програми з двох різних за стилем та формою творів (один з них крупної форми).

Вимоги до відеозапису виконавської програми. Відеозапис виступу з виконавською програмою, який абітурієнт завчасно надсилає до приймальної комісії перед початком творчого конкурсу, має бути зроблений без монтажу та спеціальних ефектів; на записі повинно бути чітко видно інструмент, руки та обличчя виконавця; програма записується одним файлом; відео має бути підписано ім'ям та прізвищем виконавця, рік, програма, що виконується.

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

(для першого елементу творчого конкурсу – виконання програми)

Музичні твори для скрипки

Твори великої форми

Бах Й.С. Концерт для скрипки з оркестром E-dur
Венявський Г. Концерти для скрипки з оркестром № 1, 2
В'єтан А. Концерти для скрипки з оркестром № 1-5
Губаренко В. Концертні симфонії для скрипки з оркестром № 1, 2
Домінчен К. Концерт для скрипки з оркестром
Скорик М. Концерт для скрипки з оркестром

Твори малої форми

Венявський Г. Полонез D-dur. Полонез A-dur. Скерцо-тарантела. Легенда
Крейслер Ф. Циганка. Три вальси. Прелюдія та алегро (в стилі Пуньяні)
Лятошинський Б. Танок на українські теми
Скорик М. Іспанський танець. Мелодія
Сарасате П. Циганські наспіви. Інтродукція та тарантела. Іспанський танець
Стеценко К. Колискова
Фалья М. Іспанський танець. Іспанська народна сюїта
Хачатурян А. Пісня-поема. Ноктюрн

Твори для скрипки соло

Бах Й. С. Сонати та партити для скрипки соло
Ізаї Е. Сонати для скрипки соло № 1-6
Телеман Г. 12 фантазій для скрипки соло

Музичні твори для віолончелі

Твори великої форми

Бабаджян А. Концерт для віолончелі з оркестром
Вівальді А. Концерти для віолончелі з оркестром
Вілла – Лобос Н. Фантазія для віолончелі з оркестром
В'єтан А. Концерти для віолончелі №1, №2
Гайдн Й. Концерти для віолончелі з оркестром C-dur, D-dur
Дворжак А. Концерти для віолончелі з оркестром №1, №2
Сен-Санс К. Концерти для віолончелі з оркестром № 1, №2
Хачатурян А. Концерт для віолончелі з оркестром. Концертна рапсодія для віолончелі з оркестром

Твори малої форми

Альбіоні Т. Адажіо
Брамс Й. Угорські танці. Вісім пісень
Власов А. Мелодія
Фалья М. Танець вогню. Іспанська народна сюїта

Штогаренко А. Баллада на пам'ять Лисенка

Твори для віолончелі соло

Бах Й. С. 6 сюїт для віолончелі соло

Телеман Г. Сюїта для віолончелі соло

Музичні твори для альтя

Твори великої форми

Бах Й. Х. Концерт для альтя з оркестром c-moll

Вівальді А. Концерт для альтя (віоль д'амур) з оркестром

Глієр Р. Концерт для валторни (перекладення для альтя) з оркестром

Клебанов Д. Концерт для альтя з оркестром

Мійо Д. Концерт для альтя з оркестром

Хіндеміт П. Концерт для альтя з оркестром «Der Schwanendreher»

Яковчук О. Концерт для альтя з оркестром №2

Твори малої форми

Барток Б. Два танці

Бах Й. С. Сициліана. Жига

Брамс Й. Вальс № 15 (в обр. В. Борисовського). Скерцо (перекл. для альтя П. Кондрусевича). Ода Сафо (перекл. для альтя Ф. Дружинина)

Вебер К. Блискучий полонез

Дворжак А. Мелодія

Колесса М. Три коломийки (перекл. для альтя Г. Козакова)

Лисенко М. Елегія «Сум»

Сібеліус Я. Сумний вальс

Скорик М. Речитатив

Твори для альтя соло

Бах Й. С. Сонати та партити для скрипки соло (перекладення для альтя)

Бах Й. С. Шість сюїт для віолончелі соло (перекладення для альтя)

Телеман Г. Соната для альтя соло

Другий елемент творчого конкурсу – «**Основи теорії та історії музичного мистецтва**» – передбачає перевірку загальнокультурного та музично-теоретичного рівню підготовки абітурієнтів в межах програм вищих музичних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

– знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконували абітурієнти;

– вміння проаналізувати основні особливості виконаних творів (емоційно-образний зміст, форму);

– знання концертного репертуару зі своєї спеціальності та його класифікації за жанрами;

– знання імен видатних діячів та виконавців на струнно-смічкових

інструментах, характеристики їх творчої індивідуальності;

- знання загальновідомої методичної літератури;
- знання шкіл та самовчителів гри на струнно-смичкових інструментах, збірок, посібників, монографій тощо;
- знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи);
- знання теорії музики та сольфеджіо.

Другий елемент творчого конкурсу буде проведений в он-лайн режимі в реальному часі. Термін його проведення (а також термін проведення консультації) буде розміщено додатково на сайті академії (в розділі «Розклад вступних іспитів»).

Для складання другого елемента творчого конкурсу абітурієнт повинен мати технічні засоби, необхідні для участі в ньому в режимі он-лайн в реальному часі. Посилання та коди доступу до участі у конкурсі абітурієнт отримує заздалегідь на електронну адресу, вказану при надсиланні відеозапису виступу.

Загальна (за двома елементами творчого конкурсу) оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів).

Структура оцінки, порядок оцінювання підготовленості вступників

Структура оцінки

за проходження першого елемента творчого конкурсу
«Виконавська майстерність»

№	Основні завдання першого елемента творчого конкурсу	Кількість балів
1	Виконання напам'ять на інструменті двох різних за стилем та формою творів (один з них крупної форми)	1-100
Максимальна кількість балів		100

Структура оцінки

за проходження другого елемента творчого конкурсу
«Основи теорії та історії музичного мистецтва»

№	Основні знання та вміння, які перевіряються під час другого елемента творчого конкурсу	Кількість балів
1	Знання теорії музики та сольфеджіо, вміння виконувати практичні завдання (визначення на слух, побудова та спів інтервалів, акордів тощо)	1-15
2	Знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконував абітурієнт під час першого етапу	1-15

3	Вміння проаналізувати музично-теоретичні (жанрово-стильову специфіку, художньо-образний зміст, форму) та виконавські особливості виконаних творів	1-15
4	Знання концертного репертуару та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, концертні віртуозні та камерні твори)	1-10
5	Знання імен видатних діячів, виконавців на струнно-смичкових інструментах, характеристики їх творчої індивідуальності	1-10
6	Знання специфіки диригентсько-оркестрової діяльності (орієнтація в партитурі музичного твору, знання оркестрових інструментів, основних елементів диригентської техніки тощо)	1-15
7	Знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи)	1-10
8	Знання музичної літератури, загальновідомої методичної літератури та періодичних видань в галузі музичного мистецтва	1-10
Максимальна кількість балів		100

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу **менше 124 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування для здобуття освіти не допускаються.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АБІТУРІЄНТІВ,
ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2024 РОЦІ
на спеціальність «Музичне мистецтво»**

Рівні оцінки	Критерії оцінювання
1. Початковий до 123 балів	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Не володіє знаннями з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Майже не володіє знаннями з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Має фрагментарні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Майже відсутні музичні здібності.

2. Середній 124 – 149 балів	Абітурієнт виконав (відповів) деякі завдання творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, не відповідає вимогам. Абітурієнт продемонстрував дуже слабкі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про обмеженість його загальнокультурного рівня.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, майже не відповідає вимогам. Абітурієнт продемонстрував слабкі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, лише частково відповідає вимогам. Абітурієнт продемонстрував невпевнені знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.
3. Достатній 150-175 балів	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, не в повній мірі відповідає приймальним вимогам. Абітурієнт має достатньо розвинутий технічний апарат, але не в повному обсязі демонструє наявність необхідних навичок виконання. Абітурієнт виявляє в цілому достатні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва».
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, не в повній мірі відповідає приймальним вимогам. Абітурієнт має достатньо розвинутий технічний апарат. Абітурієнт виявляє добрі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва».
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання творчого конкурсу, програма, що була виконана на інструменті, відповідає приймальним вимогам. Абітурієнт має достатньо розвинутий технічний апарат, володіє навичками цілісного комплексного аналізу матеріалу, здатний систематизувати та узагальнювати набуті знання, може самостійно виправляти допущені помилки, демонструє добрі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва»

4. Високий 176 – 200 балів	Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, повністю відповідає вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє деякі огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу.
	Абітурієнт на високому рівні виконав (відповів) усі завдання творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, повністю відповідає вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє дрібні огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На високому рівні продемонстрував знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу.
	Абітурієнт бездоганно виконав (відповів) усі завдання творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, повністю відповідає вимогам і виконана на дуже високому художньому рівні. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат. Продемонстрував всебічні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барська З. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2017. 80 с.
2. Берегова О. Музика ХХ – ХХІ століть. Східна Європа та українське зарубіжжя. Частина перша : підручник для вищих мистецьких навч. закладів України III – IV рівнів акредитації. К. : НМАУ імені П.І. Чайковського, 2012. 294 с.
3. Бодак Я. Історія західноєвропейської музики від найдавніших часів до XVII століття: навчальний посібник / редакційна колегія : Я.Кеньо, З.Лельо, Б.Пиц. Дрогобич: Коло, 2017. 280 с.
4. Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики ХХ століття : навч. посіб. К. : Освіта, 2008.
5. Грінченко М. Історія української музики : дослідження. К. : 1992. 278 с.
6. Дубінін І. Гармонія. Ч.1. К. : Музична Україна, 1981. 136 с.
7. Зарубіжна музична культура ХУІІ – ХХ ст.: тематичний збірник наукових праць / Гол.редактор М.Черкашина. К.: «Компас», 1991. 160 с.

8. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т миства, фолькл та етногр. Ім. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. Гордійчук і ін. (голова), О. Костюк, Т. Булат та ін. К. : Наук. думка, 1989-2004.

9. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т миства, фолькл та етногр. Ім. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. Гордійчук і ін. (голова), О. Костюк, Т. Булат та ін. К. : Наук. думка, 1989-2004. ТТ. 1–5.: Т.1 (від найдавніших часів до середини ХІХ ст.). К., 1989; Т.2 (друга половина ХІХ ст.). К., 1989.; Т.3 (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). К., 1990.; Т.4 (1917 – 1941). К., 1992.; Т.5 (1941 – 1960). К., 2004.

10. Кияновська Л. Українська музична культура. 2-е вид. Тернопіль, 2000. 316 с.

11. Кияновська Л.О. Сильова еволюція галицької музичної культури ХІХ – ХХ ст. Тернопіль : Астон. 2000. 340 с.

12. Композитори: Енциклопедичне видання / пер. з нім. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. 2010. 432 с.

13. Корній Л. Історія української музики : підручник. – Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 2001. Ч. 3. 480 с.

14. Корній Л. Історія української музики : підручник. Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 1998. Ч. 2. 388 с.

15. Лемішко М. Гармонія. Частина І. Діатоніка : навч. посіб. для вищих навч. закладів культури і мистецтв III-IV рівні акредитації. Вінниця : Нова книга, 2010. 224 с.

16. Окань В. Школа гри на контрабасі. Дніпро, 2007. 112 с.

17. Павлишин С. Музика двадцятого століття: навч. посіб. Львів : БаК, 2005. 232 с.

18. Сіненко О. Історія зарубіжної музики: метод. рек. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 80 с.

19. Смаглій Г. Основи теорії музики: підручник для навчальних закладів освіти культури і мистецтв. Харків : Факт, 2005. 384 с.

20. Супрун-Яременко Н. Поліфонія : посібник для студ. вищих навч. муз. заклад. Вінниця: Нова Книга, 2014. 512 с.

21. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навч. посіб. К.: Муз. Україна, 1998.